

Končila léta padesátá, začínala „zlatá šedesátá“, ale v nemocnici, kde Vojta Jandera tenkrát pracoval jako chirurg, se zlaté období a nadechnutí po totalitě padesátých let nijak výrazně neprojevovalo. Pořád byl nedostatek všeho, co bylo k lékařským výkonům potřeba, ale lékaři se v boji o život pacienta přesto snažili dělat zázraky.

Vojta Jandera nebyl výjimkou. Mladý nadějný chirurg v pražské nemocnici, to znělo docela slibně. Byla to dobře odstartovaná kariéra chlapce z vesnice.



Chodbou nemocnice pospíchala mladá zdravotní sestra Zdenička, mýjela zavřené dveře pokojů, přecházející pacienty v nemocničních županech, vozík s připravenými snídaněmi. Spěchala. Minula sanitáka Fandu, který šel jejím směrem. Saniták zrychlil krok a Zdeničku dohonil v okamžiku, kdy už klepala na dveře lékařského pokoje.

Dveře se otevřely a vyhlédl z nich Vojta Jandera v bílém plášti. Měl unavený výraz. Ani probdělá noc nedokázala z jeho hezké tváře vytlačit chlapecké rysy. Jako by Vojtovi Janderovi už netáhlo na třicítku.

„Zdeničko, prosím vás... Došly mi cigarety, buďte tak hodná...“ požádal sestru.

Za sestrou se zubil saniták Fanda. Optimista tělem i duší, který si myslel, že svět je dobré místo k žití. Než stačila sestra zareagovat, pozdravil Janderu s koňskou dávkou dobré nálady. „Dobrý ráno, šéfe!“

„Neříkej mi šéfe,“ zareagoval nečekaně prudce Jandera a podrážděně dodal. „Zrovna dneska.“ Pak zavřel dveře a zmizel.

Fanda se v rozpacích obrátil na Zdeničku. „Proč bych mu nemoh říct šéfe? Řezali jsme spolu celou noc.“

„Docent je šéf, ne?“ podotkla Zdenička.

„U mě je šéf Jandera.“

Dveře se opět otevřely. „Pro ty cigarety nechodte, Zdeničko,“ ozval se Jandera poněkud smířlivějším tónem.

„Já vám pro ně dojdu, pane doktore. Chtěla jsem vám jen říct...“

Jandera ji zarazil. „Přišla jeho matka?“

„Ne. Ale v osm máte být u starýho,“ dokončila přerušenu větu Zdenička.

Jandera pohlédl na hodinky a zabručel. „To mám radost.“

Sestra jen pokrčila rameny a přidala úsměv, jako by chtěla říct já za to nemůžu. Pak se otočila a vykročila za svými dalšími povinnostmi.

Fanda vytáhl z kapsy krabičku líp, klepnutím jednu cigaretu vysunul a nabídl Janderovi. „Jestli jsem vás nadzvednul tím šéfem... tak se omlouvám.“

Jandera si vzal cigaretu a Fanda mu zapálil. „Jdeš spát?“

Fanda kývl. Jandera vešel do lékařského pokoje, zastavil se u okna a kouřil. Fanda se neodvážil vejít za ním a od dveří se vstřícně snažil navázat konverzaci.

„Byl to nervák, vidíte...“

Jandera jen lehce kývl a dlouze potáhl z cigarety. Fanda dál hledal něco, čím by „šéfa“ potěšil. „Já bydlím na svobodárně s Mirkem Králíčkem. Ten dělá na interně. Tak jsem mu řek, že jediný správný doktoři jsou chirurgové.“

Jandera se vytrhl ze zamyšlení a nechápavě pohlédl na Fandu. „Cože?“

„Když mi vyjde šichta s váma, klidně bych řezal celou noc. Zrovna dneska jsem si říkal... Kdyby vás Mirek Králíček viděl. Kluk sotva rok, hrudníček jako vrabčáček...“

„Ten kluk nám umřel, Fando.“

„Ne...“ vypadlo ze šokovaného Fandy.

„Před hodinou.“

„Ale vy za to přece nemůžete.“

„Ale umřel, Fando.“

Ale to nejhorší Janderu teprve čekalo. Oznámit matce, že její dítě zemřelo.



Ten den nezačal dobře ani pro sotva pětadvacetiletou Elišku Vorlovou. Zvečera ji začalo bolet břicho, noc prožila v bolestech a nad ránem se už svíjela v křečích. Vyšla z bytu a zazvonila na sousedku. Otevřela jí vyfešákováná dáma kolem šedesátky. Změřila si dívku s neupravenými vlasy v županu překvapeným pohledem.

„Paní Vávrová, prosím vás... potřebovala bych si zavolat,“ hlesla Eliška v bolestech.

„Ale já zrovna odcházím,“ poměrně neochotně zareagovala Vávrová.

„Mně je hrozně špatně. Myslela jsem, že se táta vrátí...“

„Musím vyzvednout Miloška ze školky. Jedeme k babce od snachy.“ Zkoumavě na Elišku pohlédla a dodala: „Ale vy jste celá zeleiná...“

„Od večera mě bolí břicho. Nemůžu se skoro ani hnout.“

„Tak to pojdte dál. Zatelefonujte si.“

Eliška přešla k aparátu a začala vytáčet číslo záchranné služby, které četla z papírku. Když se konečně kdesi na druhém konci města někdo ozval, měla pocit, že se brzy dočká pomoci. Netušila však, jak se mylí. Vrátila se do bytu, oči jí svítily horečkou, tvář hořela. Konečně někdo odemkl dveře. Eliška se v očekávání zvedla na lůžku. Do pokoje vešel asi pětapadesátiletý muž s prokvetlými vlasy, mírně neupravený, ale někdejší elegance na něm byla vidět. Měl trochu upito a jmenoval se Šimáček.

„Kde seš tak dlouho?“ vyhrkla Eliška.

„Jdu pěšky od Olšan. Nejedou tramvaje.“

„Je mi hrozně špatně! A ty sedíš v hospodě!“

„V jaký hospodě? Měl jsem jednání.“

„Volala jsem záchranku.“

„Záchranku?“ zpozorněl Šimáček.

„Prosím tě, zkus to ještě jednou. Už jsou to skoro dvě hodiny. Ale musíš do budky. Vávrovi nejsou doma.“

„Hned, Eliško. Mám rozdělanej parádní kšeft,“ řekl Šimáček, jako by to mohlo Elišce pomoci od bolesti. Pak se začal šacovat, uvědomil si, že do telefonního automatu nemá drobné a obrátil se na dceru.

„Nemáš pětadvacetník?“

„Běž už,“ sykla Eliška s tváří sevřenou bolestí.



Šimáček sestupoval po schodech činžáku a přemýšlel, kde sehnat pětadvacetník, aby se mohl dovolat z telefonního automatu. Sešel až do přízemí, kde dveře jednoho z bytů byly pootevřené a zpoza nich se ozývalo bujaré veselí a hudba. Šimáček dveře otevřel a zůstal stát mezi nimi. Uviděl veselé tváře svatebčanů i hostů, sklenky o sebe v přípitku cinkaly, ozývaly se výbuchy smíchu a z gramofonové desky do toho všeho zněl jakýsi dobový šlágr.

Šimáčka svatba mírně zneklidnila, ale zase ne příliš, a tak zvolal: „Dobrý den vespolek!“

Od stolu se ohlédl muž v Šimáčkově věku. Byl to soused Bláha. Ožil, vyskočil, spěchal k Šimáčkově a bodře se s ním vítal. „Luboši, kamaráde, co máš na srdci?“

„Potřebuju auták pro dceru. Je jí mizerně. Musí do nemocnice.“

„Všechno zařídíme,“ hlaholil Bláha vesele, ale Šimáčkovu prosbu příliš nevnímal a začal Šimáčkově představovat nevěstu a ženicha, a už mu nalévali, ale Šimáček se bránil, opakoval, že na něho dcera čeká, ale oni že se s nimi musí napít, jinak že to nejde, a tak si dal jednu, aby neurazil. Ale pak přišla druhá, a ta mu rozvázala jazyk a dala tak trochu zapomenout, proč tady vlastně je. A při třetí sice ještě zablábolil, že mu došly pětadvacetníky a že potřebuje auto pro holku, ale nikdo to příliš nevnímal. Šimáček byl původní profesí sta-

vitel, ale to už bylo dávno pryč, svoji profesi dávno prolil hrdlem, teď se protloukal, jak se dalo, ale oslovení stavitel mu dělalo pořád dobře, a tak když ho v alkoholovém opojení požádal ženichův otec o plánek na garáž, s bohorovností potěšeně souhlasil.

Napili se na to a to byl definitivní konec jeho mise sehnat pro dceru auto.



Matku dítěte, které v noci při operaci zemřelo, potkal Vojta Jandera v nemocničním parku a vzal ji k sobě do lékařského pokoje, aby jí to oznámil. Bezhlesně tam pak před ním stála, ruce sevřené před sebou na tmavě modré sukni, oči vytřeštěné, chtěla křičet, ale nešlo to, křik nemohl prorazit a Vojta Jandera si znovu uvědomil, že na světě nemůže člověka potkat nic horšího, než když přežije své děti. Doprovodil ji k bráně nemocnice a vrátil se nemocničním parkem k oddělení chirurgie. Cítil absolutní bezmocnost. Na lavičce seděla v bílém plášti krásná osmadvacetiletá žena a Vojta si k ní přisedl.

„Neurinom v hrudníku. Převáželi ho z jednoho špitálu do druhého. Pořád nikam nepatřil,“ povzdechl si vyčerpaně.

„V Praze?“ zeptala se ona krásná osmadvacetiletá žena. Byla to lékařka z interny a Vojtova milénka. Jmenovala se Eva.

„Tady byli ve dvou. Ostatní na trase Plzeň–Praha,“ dodal Vojta vyhasle.

„A diagnóza?“

„Nejrůznější, to je to.“

„A tvoje?“

Vojta mlčel, díval se před sebe a uplynula chvíle, než promluvil. A když se tak stalo, jeho hlas byl plný beznaděje. „Držel se mě za ruku. A já mu nemoh pomoci.“

Evu to překvapilo. Pozorně se na Vojtu zadívala a věčně poznamenala. „Myslela jsem, že sis tyhle pocity už odbyl.“ Pak ještě dodala: „I smrt je realita lékařské praxe. Profesor Somola. Pamatuješ?“

Vyčerpaně si přejel dlaněmi obličej a dál mlčel.

„Smrt je vždycky stejná. Vždycky stejně jednoduchá, smutná a banální,“ hlesla Eva.

„Nemůžu si na to zvyknout. Na tu... bezmocnost. Vždycky mám pocit, že byla ještě nějaká šance.“

Eva se usmála a snažila se Vojtu uklidnit. „To si žádný chirurg nemyslí. Ani nepřipustí. Jinak by to nemohl dělat.“

„Pokaždý, když se mi něco takovýho stane, mám pocit, že neselhal pacienta, ale já.“

„Udělal jsi, co jsi mohl.“

Teprve teď se Vojta na Evu konečně podíval, dotkl se jejích vlasů, její tváře a zašeptal: „Jsi krásná holka.“

Ale než mu Eva mohla odpovědět, Vojta otočil hlavu, protože jeho pozornost zaujala dívka jedoucí nemocničním parkem na starém dámském kole. Jela ztěžka, vrávoravě, jízda jí stála nesmírné úsilí a co chvíli se chytla pravou rukou za břicho.

Byla to Eliška Vorlová. Teď už pozorovali dívku oba, Vojta i Eva. Když dívka dojela ke vchodu do nemocnice, zakolísala a z kola spadla. Vojta se k ní rozběhl a Eva spěchala za ním. Když zvedal Elišku ze země, zeptal se: „Co je vám?“

Eliška zasténala: „Břicho.“

Vojta ji vzal do náručí a spěchal s ní do budovy. A pak už šlo všechno ráz naráz. Ležela na nosítkách, Fanda je tlačil, sestra Zdenička nad ní držela láhev s infuzí, chodbou k operačnímu sálu. Vojta pospíchal za nimi a tam někde na začátku dlouhé chodby se mihla i Eva.

Světla operačního sálu, Vojta si oblékal plášť operátora, a když požádal o skalpel, Eliška už o sobě nevěděla, natož aby věděla, že její otec Šimáček právě stojí ve felicii kabrioletu, která je vyzdobena svatebními stuhami, rozjařeně s láhví v ruce zpívá, zatímco soused Bláha sedí za volantem a žene felicii pražskými ulicemi.



Když se Eliška na pokoji probudila po operaci z narkózy, Vojta se na ni přišel podívat.

„Jak je vám?“ zeptal se.

„Žízeň. Asi ta narkóza,“ hlesla Eliška.

Nadzvedl pokrývku, zkontroloval obvaz na ráně a řekl: „Ženská, prosím vás, co jste to vyváděla na tom kole? To jste chtěla jet rovnou na hřbitov?“

„Čekala jsem dvě a půl hodiny na sanitku.“

„Dvě a půl hodiny?!“ vydechl Vojta překvapeně.

„Hm. Už jsem to pak nemohla vydržet.“

„Podáme stížnost. V kolik jste telefonovala?“ zeptal se Vojta a vytáhl z kapsy notýsek, aby si čas zapsal.

„Asi v půl dvanáctý.“

„A co vám řekli?“

„Že hned přijedou.“ Pak ještě dodala: „Pane doktore, já mám obavy, aby se neztratilo to kolo.“



Vojta zašel před nemocnici. Kolo tam leželo na zemi, zvedl ho, sedl na něj a pomalu s ním odjížděl směrem k vrátnici. Kolo skřípalo, drhlo, sotva se na něm dalo jet.

„Zase nějaké extravagance?!“ ozvalo se za ním.

Vojta se na skřípajícím kole otočil. Kousek za ním stál docent Kotek a s ironickým úsměvem ho pozoroval. Byl to muž kolem padesátky s tenkými rty a pedantsky sevřenými ústy. Z jeho tváře se dalo vyčíst, že věčně s něčím nesouhlasí.

Vojta slezl z kola a zavrtěl hlavou. „Ne, pane docente.“

„Čí je ten vehikl?“ zeptal se přísně docent Kotek.

„Té Vorlové ze sedmičky. Představte si, že na tomhle přijela s akutním slepákem. Čekala dvě a půl hodiny na sanitku.“

„Tak to nahlaste řediteli záchranné služby,“ blazeovaně odvětil Kotek.

„Nemoh byste tam zavolat vy, pane docente?“

„Já?“ zeptal se docent konsternovaně.

„To už je tehle měsíc třetí případ. Posledně to byl ten Urbánek... ta perforace. Ten čekal čtyři hodiny. Já jsem tam volal, ovšem ředitele mi vůbec nedali.“

Docent si založil ruce na prsou a Vojtu si povýšeně změřil. „Tak to tam napište.“

Vojta se na šéfa jen otráveně podíval a beze slova chtěl odejít. Docent ho však unaveně zastavil. „Poslyšte, proč jste vlastně té matce řekl, že její syn mohl být zachráněn?“

„Kdyby ho přivezli rovnou a při správné diagnóze...“

„Neexistuje žádné kdyby, doktore Jandero,“ ostře ho přerušil docent. Pak ještě na odchodu dodal: „Zejména když je na jeho konci smrt.“

„Ten chlapec mohl žít,“ zavolal mu už do zad Vojta. Docent Kotek se otočil.

„Přivezli nám ho a my jsme udělali maximum. Aspoň doufám. Naše odpovědnost začíná a končí branami tohoto ústavu. Pamatujte si to,“ komisním tónem uzavřel diskusi.

„Já jsem jenom chtěl říct, že kdyby...“

„Jednou provždy si vyprošuji jakékoliv kdyby!“

Vojta zaraženě mlčel, ale pak zvedl oči a přece jen si neodpustil: „Promiňte, pane docente, pro mě má každé kdyby význam zcela zásadní.“

„V tom případě byste měl změnit profesi. Anebo pracoviště. To myslím úplně vážně, soudruhu doktore!“



Ten den kvečeru pospíchal Vojta Jandera tichou nemocniční chodbou ke svému lékařskému pokoji. V chůzi si svlékal bílý plášť. Uprostřed chodby narazil na docenta Kotka, který vyšel z osmičky – pokoje pro pacienty, kterým už nikdo nedával žádnou naději.